Kirkon Ulkomaanavun lausunto hallitus- ja turvallisuusjaostolle 19.10.2016

Kirkon Ulkomaanapu kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto aiheesta HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017: Kansainvälinen kehitysyhteistyö.

Vastuullista ja tuloksellista kehitysyhteistyötä

Hallituksen talousarvioesityksen (HE 134/2016 vp) mukaan vuonna 2017 kehitysyhteistyön ja -politiikan toimeenpano kohdentuu Suomen kehityspolitiikan arvojen ja periaatteiden sekä painopistealueiden edistämiseen.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään myönnettäväksi 535 miljoonaa euroa, mikä on noin 300 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2015 ja tarkoittaa lähes samaa tasoa kuin tänä vuonna. Talousarvioesityksessä vuoden 2017 kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan olevan noin 0,4 prosenttia bruttokansantulosta. Hallituksen pitkän aikavälin tavoitteena on kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.

- Toimiakseen uskottavasti ja vastuullisesti ja pystyäkseen toimeenpanemaan sekä kehityspoliittisessa että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteoissa esitetyt toimet, Suomen tulisi laatia konkreettinen suunnitelmaa siitä, miten ja mihin mennessä 0,7 prosentin määrärahataso saavutetaan ja sitoutua sen toimeenpanoon.

Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoitukseen 65 miljoonaa euroa, mikä on 49 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2015 ja vastaa tämän vuoden tasoa. Lisäksi talousarviossa todetaan, että Suomen rahallista panostusta keskitetään erityisesti niiden toimijoiden tueksi, jotka parhaiten edistävät Suomen painopisteitä.

Edelliseen liittyen Kirkon Ulkomaanapu haluaa nostaa esiin ulkopuolisen tahon tänä vuonna tekemän arvioinnin ulkoasiainministeriön ohjelmatukijärjestöjen työn tuloksellisuutta. Arvion ensimmäiset tulokset osoittavat, että järjestöjen kehitysyhteistyön olevan tuloksellista ja kustannustehokasta. Arvio toteaa, että järjestöjen kehitysrahoitusleikkauksia tulisi uudelleen harkita ja suosittelee järjestöjen lisärahoitusta. Arviointi jatkuu vielä ensi vuoden puolelle.

- Järjestöjen tuloksellisen työn edellytykset on turvattava ja rahoitustasoa tulisi uudelleen harkita.

Joustavampia rahoitusmuotoja ja toimintamalleja vaikuttavuuden kasvattamiseksi

Suomen kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun myöntämän rahoituksen tasolla on suuri merkitys saavutettaviin tuloksiin ja vaikuttavuuteen. Määrärahatason lisäksi on syytä myös miettiä miten nykyiset rahoitusmuodot ja toimintamallit voisivat parhaalla mahdollisella tavalla edesauttaa tulosten ja vaikuttavuuden saavuttamista.

Ulkoasiainministeriön järjestöille myöntämällä ohjelmatuella voitaisiin saada suuremmat tulokset ja laajempi vaikuttavuus, mikäli rahoitusta voitaisiin käyttää myös monirahoitteisissa (multi-donor/pooled funding) hankkeissa. Suomen kehitysyhteistyön laittama sijoitus voitaisiin näin skaalata huomattavasti suurempaan kokoluokkaan ja sen vaikuttavuus avunsaajan näkökulmasta katsoen kasvaisi huomattavasti.

- Ulkoasiainministeriön järjestöille myöntämän ohjelmatuen ohjeistusta tulisi muuttaa niin, että se mahdollistaisi tuen joustavan käytön osana monirahoitteisia hankkeita. Näin Suomen tuki voitaisiin skaalata huomattavasti suurempaan kokoluokkaan, mikä lisäisi työn vaikuttavuutta.

Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun instrumenttien väliset siilot tulisi poistaa tai ainakin niiden joustavuutta vastata kulloiseenkin katastrofitilanteeseen tulisi kehittää. Kehitysyhteistyön toteutuksen valmistelu tulisi alkaa heti kriisin alussa. Erityisesti pitkittyneissä kriiseissä perinteiset humanitaarisen avun (esim. ruoan ja veden jakelu) toimet eivät ole riittäviä vaan tarvitaan pitkäkestoisempaa työtä, jonka avulla voidaan esimerkiksi taata lasten ja nuorten koulutus.

- Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun instrumenttien avulla pitäisi pystyä joustavammin vastaamaan kulloiseenkin tilanteeseen ja tukemaan yhteisöjen resilienssiä.

Kehityspoliittinen selonteko kannustaa kaikkia suomalaisia kehitysyhteistyötoimijoita tiiviiseen tietojen vaihtoon, vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Tavoitteena on toimijoiden toisiaan täydentävien vahvuuksien entistä parempi hyödyntäminen kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Jotta tiiviimpi yhteistyö on mahdollista, tulee Suomen panostaa erilaisiin rahoitusmuotoihin ja uudenlaisiin joustavampiin toimintamalleihin. Nykyiset rahoitusmallit eivät tue yhteistyötä päinvastoin, ne jopa estävät sitä.

- Suomalaisten kehitysyhteistyötoimijoiden yhteistyön mahdollistamista varten tulisi kehittää tarkoitukseen sopivia rahoitusmuotoja sekä luoda toimintamalleja, jotka mahdollistavat toimijoiden osaamisen paremman hyödyntämisen.

Yksityisen sektorin instrumenttien ja kehitysmaihin kohdistuvan investointirahoituksen vahvistaminen

Kehitysmaiden yksityissektorin kehittäminen on tärkeää ja siihen pitää investoida. Sen ei kuitenkaan tulisi olla kilpaileva instrumentti varsinaisen kehitysyhteistyön kanssa. Molempia tarvitaan.

Yksityissektoriin investoitaessa Suomen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota yritysten toiminnan eettisyyden, tuloksellisuuden ja rahankäytön valvontaan ja arviointiin sekä raportointiin. Tällä hetkellä kansalaisjärjestöjen avustuksien valvonta on huomattavasti tiukempaa kuin muiden rahoitusinstrumenttien valvonta.

- Kehitysyhteistyön avoimuus-, tilivelvollisuus- ja raportointivaatimusten tulee koskea myös yksityisen sektorin toimijoita. Kaikkien toimijoiden työtä on tärkeä seurata samalta tavalla.

Positiivisten kehitysvaikutusten ja työpaikkojen luomisen näkökulmasta on tärkeää, että Suomen yksityissektorituki kohdistuu kehitysmaiden työvoiman ja yrittäjyyden kehittämiseen eikä sitä nähdä ainoastaan Suomen viennin näkökulmasta. Suomen etu ei saa koskaan olla ensisijainen vaan lähtökohtana tulee aina olla hyödynsaajat ja positiiviset kehitysvaikutukset.

Kirkon Ulkomaanavun puolesta lisätietoja antavat:
toiminnanjohtaja Jouni Hemberg, p. 050 325 9579, jouni.hemberg@kirkonulkomaanapu.fi
vaikuttamistyön päällikkö Katri Suomi, p. 040 6351738,katri.suomi@kirkonulkomaanapu.fi